

Література:

1. Какодей А.О. Формування бренду в сучасних умовах ринку. Міжнародний науковий журнал «інтернаука». 2017. 2 т., № 1 (23).
2. Шамбір К. Технології державного брендингу у формуванні міжнародного іміджу України. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2011. Вип. 95(2). С. 150–151.
3. Шульгіна Л.М., Лео М. В. Брендінг: теорія та практика: монографія. Тернопіль : Астон. 2011. 266 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-178-7-41>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ МОНОГРАФІЇ З ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Кардашов В. М.

*кандидат педагогічних наук,
професор кафедри дизайну*

Костюк О. П.

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри дизайну*

*Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Старобільськ, Луганська область, Україна*

Косюк В. Р.

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри дизайну*

*Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна
навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради
м. Запоріжжя, Україна*

Розробка дизайнерського проєкту наукових і навчальних видань є важливою ланкою освіченості у час інформаційного розвитку й культурного гальмування. До основних видів наукових видань належить монографія. У словниковому тлумаченні «Монографія» (англ. monograph, нім. і фр. monographie від грец. Μόνος «один, єдиний» та γράφω «пишу») – наукове дослідження, присвячене одній темі [4, с. 508] або науково-популярне видання, що містить повне дослідження однієї проблеми або теми та належить одному чи кільком авторам.

Монографії досить різноманітні. Вони можуть бути орієнтовані як на вузьку цільову аудиторію – представників наукової спільноти, так і на більш широку аудиторію з різних сфер. Це визначає вимоги до форми викладу. У першому випадку домінує строгий, академічний науковий стиль, у другому важлива більш доступна форма, не обтяжена складними конструкціями та термінами. До обов'язкових критеріїв відповідності монографій належать: актуальність, відповідність сучасним тенденціям й аспектам науки; унікальність добору матеріалу, обґрунтування вибору теми дослідження; відсутність протиріч між матеріалом й загально визначеними науковими теоріями та концепціями. При цьому важливо, щоб монографії висвітлювали раніше нерозкриті моменти, відображали нове бачення спектру проблем, що вирішуються.

Підготовка монографії – складний процес, що вимагає погодженої роботи авторів, редакторів, рецензентів, ілюстраторів та ін. Сучасний дизайн наукової книги вирізняється різноманіттям кольорів, бажаючи затвердити свою індивідуальність, водночас у наукових монографіях переважає строгість, лаконічність, простота. Тут важливі чітка структура, грамотна підготовка та якісні ілюстрації. В даний час більшість електронних видань є текстовими файли з простою графікою у форматі html, pdf, doc і т. д. Якщо ж уявити електронну книгу у форматі EXE-файлів, то видавцям можна не тільки грати зі шрифтами, ілюстраціями і самим текстом, а й додавати програмні елементи, такі як технології пошуку, навігації, тощо.

Ілюстрації наукової монографії, посібників, дизайн елементів художнього оформлення є мистецтвом, але з часом постає проблемне питання про їх місце у сучасному світі, еволюційний шлях та подальший розвиток. Важливим є проблема особливостей ілюстрування науково-пізнавальних видань, визначення їх місця у масовій культурі, яка часто протистоїть розвитку естетичних категорій, породжує проблеми їх взаємодії з іншими науками та впливає на духовне життя всього суспільства. Ця культура залежить від умов творчого зростання людини, тож важливим завданням дизайнерів, які проєктують посібники і підручники є виховання естетичного, саме тут важлива думка О. Мелік-Пашаєва у статті «Естетичне відношення до життя як першооснова здібностей у художній творчості» відзначає, що естетичне ставлення, перш за все, особливе ставлення до всього у житті, має значення не тільки в рамках фахової діяльності художника [5, с. 98-99].

З різким розвитком комп'ютерних технологій та переходом у інший інформаційний формат все частіше виникає інтерактивна книга. Такі книги містять в собі багато елементів, які вводяться в процес читання. Вони можуть перетворювати навчання на цікавіше заняття, дозволяють

вийти за рамки звичного, що сприяє швидкому освоєнню інформації. Книга-блок, книжки-картинки, панорами, ширми, розкладачки; казки, бесіди, шкільна повість; гумор, гра словом, ефект зорового сприйняття тексту та ілюстрації; яскраві фарби; діапазон розмірів – у всьому цьому знаходить постійну увагу видавець книги щодо розвитку жанрів літератури, типів видань, їх образно-структурної форми з урахуванням запитів дітей і завдань навчання [2]. Але особливість нашого часу в тім, що пересічні душі не бояться власної посередності, утверджують своє право на неї і нав'язують її всім і всюди. Саме відсутність традиційної національної культури у сучасному суспільстві призводить до його духовної деградації та падіння моральності [5].

Актуальність ролі дослідження дизайнерського проекту та ілюстрування монографій з художньо-творчого розвитку особистості і посібників для учнів, студентів здійснюється в контексті розгляду проблем у час прискороного інформаційного розвитку і у той же час культурного гальмування, у тому числі й морально-естетичного. Для особистості важливо вчасно зрозуміти актуальність і необхідність художнього досвіду різних поколінь, які жили на українській (руській) землі, сформувати власну естетичну позицію та ставлення до життя, до світової художньої культури, що націлювало б її на глибокі філософські роздуми стосовно розуміння добра і зла, естетичних категорій, розуміння себе та своєї екзистенціальної ролі в суспільстві.

У колективній монографії, що ми проектуємо, яка буде пов'язана з темою нашої кафедри «Культурологічні та педагогічні проблеми підготовки майбутніх дизайнерів», художньо-творча активність особистості виступає основою виховання духовності та поваги та любові до мистецтва, художньої культури, можливістю повноцінного інтелектуального розвитку та адаптації її до нових умов розвитку суспільства у третьому тисячолітті.

На слов'янських землях довгий час існувала думка про те, що в книзі важливі не образи, а й повчальні висновки, тож до 60-х років XIX ст. ілюстрації як літературного так і наукового характеру майже не мали визнаної художньої цінності. На початку XX ст. над ілюстрацією як найважливішим елементом дитячої книги працювали лише окремі художники та видавці. У 1930-ті роки провідне місце в дитячій ілюстрації займає літографія. Прекрасними ілюстраторами були відомі художники І. Білібін, Г. Доре, Е. Кибрик, Е. Лансере, В. Фаворський та ін. Вони разом з редактором визначали характер ілюстрування та художнього оформлення видань. Серед робіт, присвячених українській графіці сучасного мистецтва, особливе місце посідають праці Б. Валуєнка [3, с. 212]. Він чи не першим з мистецтвознавців

помітив, зрозумів і привітав графіків нової генерації – сміливих реформаторів книжкового мистецтва, художників книги. В. Афанасьєв дає узагальнену характеристику графіки цього періоду [1, с. 224.]. Українські художники книги орієнтувалися у своїй творчості на рукописну книгу і стародруки, творчість Г. Нарбути і В. Фаворського, а також народне мистецтво. Дослідник розглядає роботи С. Адамовича, А. Базилевича О. Губарєва, О. Данченка, В. Куткіна, Н. Лопухової, І. Селіванова, Г. Якутовича. Особливо відмітимо тут маловідомого митця В. Куткіна., художника сміливого, який не боявся рішень крайніх і ризикованих, навіть у часи соцреалізму .

На особливу увагу заслуговують фундаментальна праця В. Шпакова «Книга і час» [8, с. 122], в якій автор зібрав і проаналізував величезний матеріал з історії мистецтва книги в Україні.

За характеристикою В. Ляхова визначаються такі три типи функції та зв'язку ілюстрації з текстом в книзі (прямий безпосередній зоровий зв'язок наочної та текстової інформації, непрямий пасивний смисловий зв'язок між текстом та ілюстрацією, непрямий активний смисловий зв'язок між ілюстрацією та текстом [7].

Підводячи висновки ,підкреслимо, що необхідний якісний рівень монографії дозволяє створювати посібники, інструментально оснащені, здатні забезпечити навчальну діяльність і розвиток периферійного рівня художньо-творчої обдарованості особистості (за умови достатньої «підготовки» внутрішніх рівнів цієї обдарованості), де твори мистецтва і вказані книги відіграють значиму роль. Творче переживання мистецтва, у тому числі добре продуманого дизайну книги – здатне жити художньо-творчу активність кожного учня, наскільки дозволяє його індивідуальний рівень розвитку. В учнів формується не просто графічна культура, а культура наукова, духовно-творча.

Література:

1. Афанасьєв В. А. Українське радянське мистецтво 1960–1980-х років (нарис з історії українського мистецтва). Київ : Мистецтво, 1984. 224 с.
2. Бейнарис Н. С. Функции, значимость и особенности создания иллюстрации в концепции детской учебной книги. *Текст. Книга. Книгоиздание*. Томск : Изд-во Томского гос. ун-та. 2014. № 1(5). С. 115–125.
3. Валуєнко Б. В. Архітектура книги. Київ : Мистецтво, 1976. 212 с.

4. Етимологічний словник української мови : у 7 т. / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. Т. 3. Київ : Наукова думка, 1989. 552 с.

5. Кардашов В. М. Художньо-творчий розвиток особистості: теоретичний та методичний виміри : монографія. Вид. 3-тє, допов. Мелітополь, 2011. 291 с.

6. Косюк В. Р. Методичні аспекти розвитку творчих художніх здібностей майбутніх дизайнерів засобами дисципліни «Український дизайн».

Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, Запоріжжя: ЗНУ, 2018. С. 50–52.

7. Ляхов В. М. Искусство книги: иллюстрация, книга, графика. Москва : Советский художник, 1978. 256 с.

8. Шпаков А. П. Книга і час. Київ : Дніпро, 1977. 122 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-178-7-42>

СЦЕНІЧНИЙ ДИЗАЙН ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Попова О. В.

*аспірантка кафедри дизайну і технологій
Київський національний університет культури і мистецтв
м. Київ, Україна*

Динамічні зміни, що відбуваються у вітчизняному сценічному мистецтві протягом останніх тридцяти років – театр шукає інноваційні форми існування, водночас аудиторія, під впливом актуальних культурних доміант, набуває нових форм їх сприйняття та розуміння – надає багатий матеріал для дослідження та переосмислення існуючих феноменів сучасного українського театру. Науковий дискурс, пов'язаний з українським театром кінця ХХ – початку ХХІ ст. надзвичайно різноманітний та сповнений багатьма загальними і спеціальними темами для обговорення.

Окреме суттєве місце займають питання особливості розвитку сценічного дизайну, що пов'язані з розглядом та аналізом широкого поля дотичних питань, зокрема: культурфілософські та естетичні передумови формування сценографічного мислення; розвиток сценографічного